

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
на дисертацію Кучер Дарини Юріївни «Семіотика у
сценічному дизайні театралізованих концертів», подану до
захисту на здобуття ступеня доктора філософії за
спеціальністю 022 «Дизайн»
галузі знань 02 «Культура і мистецтво»

Актуальність теми дисертації.

Дисертаційне дослідження Дарини Юріївни Кучер присвячено вивченню символіки як основоположного складового елементу семіотичної образності театралізованого концертного дійства, створеного сучасними засобами сценічного дизайну. Осмислений кризь призму семіотики, сценічний дизайн представлено у роботі як феномен, що інтегрує архітектуру, світло, звук, новітні технології та, водночас, змістовні культурні коди для формування унікального досвіду реципієнта, надаючи театралізованому дійству глибини, виразності та автентичності.

Актуальним аспектом дисертації Д. Кучер є також дослідження семіотики сценічного дизайну театралізованих концертів як візуально-комунікативної системи, із власною структурою та змістом, визначальними і для рішення просторового середовища, і для його наповнення сценічними образами, що дозволяють розглянути дане питання за межами традиційної сценографії, залучаючи зразки відеомепінгу, інтерактивних поверхонь, динамічного освітлення та інші мультимедійних засобів.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни. Обґрунтування та аргументація теми «Семіотика у сценічному дизайні театралізованих концертів» у роботі Д.Кучер розкривається у таких положеннях: уперше в українській теорії дизайну та мистецтвознавства комплексно досліджено семіотику у сценічному дизайні театралізованих концертів як багатошарову систему візуальних, аудіальних, кінетичних та інтерактивних знаків і символів; виявлено специфіку застосування семіотики у сценічному дизайні театралізованих концертів, що полягає у її здатності інтегрувати візуальні, аудіальні, кінетичні та тактильні елементи в єдину, динамічну знакову систему; визначено концептуальні засади формування символічного простору сценічного дизайну театралізованих концертів, зокрема принципи семантичного синтезу знакових елементів; окреслено ключові тенденції та перспективи застосування семіотичних стратегій у сценічному дизайні театралізованих концертів початку ХХІ ст. в Україні та у світовому контексті; проаналізовано умови трансформації знакових систем сценічного

дизайну під впливом новітніх технологій, що змінюють принципи візуальної репрезентації та глядацького сприйняття; уточнено та доповнено зміст понять «семіотика», «символ», «сценічний дизайн», «семіозис», «семантика», «театралізований концерт» в контексті дослідження сценічного дизайну театралізованих концертів; контекст застосування семіотичних підходів у практиці сценічного дизайну, зокрема в умовах соціокультурних трансформацій. Робота розширює наукові уявлення про семіотичну специфіку сценічного дизайну як результат синергії роботи дизайнера та режисера з побудови смислових структур засобами простору, візуальної композиції, світла, кольору, руху та методологічне осмислення семіотики сценічного дизайну в контексті міждисциплінарного підходу, поєднуючи інструменти дизайну, культурології, сценографії та семіотики візуального мистецтва.

Дисертацію виконано на кафедрі графічного дизайну, відповідно до напряму наукових досліджень Київського національного університету культури і мистецтв «Візуальні комунікації у формуванні особистості і соціуму» (номер державної реєстрації 0122U001117).

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності.

Представлена дисертаційна робота є цілісним науковим дослідженням, що виконане, відповідно до принципів академічної доброчесності. За результатами перевірки тексту встановлено, що дисертація Кучер Дарини Юрієвни є самостійним авторським дослідженням, яке не містить ознак фальсифікації, фабрикації, компілятивних запозичень, плагіату. Використані в дисертації положення, результати та цитати ідеї інших авторів атрибутовані із посиланням на відповідні джерела.

Мова та стиль викладення результатів. Дисертація написана українською мовою і має анотацію в англійському перекладі. Результати дослідження викладені автором послідовно і грамотно, стиль тексту дисертації відповідає науковим стандартам.

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, проміжних і загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації – 315 сторінок, з яких основний текст займає 178 сторінок. У межах розробки теми здобувачем опрацьовано 220 бібліографічних позицій.

У Вступі, де визначено актуальність обраної теми дослідження, мету, завдання, об'єкт і предмет дисертації, методологію, наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, їх апробацію, також оголошено об'єкт дослідження – сценічний дизайн театралізованих концертів та предмет – символи, їх зміст та методику їх застосування новітніми засобами дизайну.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження семіотики у сценічному дизайні театралізованих концертів», авторкою здійснено науковий перегляд історіографії та джерельної бази дослідження; наголошено на необхідності аналізу семіотики сценічного дизайну як галузі на основі поєднання положень візуальних, культурних, комунікаційних наук, психології, філософії та соціології; зазначено, що серед методів дослідження особливе значення має квантово-семіотичний метод, а в інтерпретації дизайну - не лише його естетична сторона, а й потужності щодо формування культурних значень.

У другому розділі «Семіотичні інтерпретації сценічного дизайну театралізованого концерту», Д.Кучер з'ясовано провідні європейські підходи до формування та використання семіотики у сценічному дизайні театралізованих концертів, як-от становлення семіотичного погляду на сценічний простір за ідеями Джона Локка та практика Оскара Шлеммера, семіозис сценічного дизайну театралізованих концертів в руслі динамічної системи знаків і символів щодо створення багатшарових смислів та комунікації; художньо-образний зміст символів у сценічному дизайні театралізованих концертів, їх типи, риси їх інтерпретації, візуально-комунікативні трансформації.

У третьому розділі «Семіотичні системи у дизайні українських театралізованих концертів в Україні (кінець ХХ – початок ХХІ століття)» проаналізовано сценічний дизайн у контексті культурно-історичного розвитку, в тому числі, трансформації сценічних форм; розкрито функції символів сучасного сценічного дизайну як чинника концертних форм, акцентовано наративну, емоційну, контекстуальну, історико-культурну, суспільнотворчу та адаптивну функції, проведено аналіз семіотичних принципів формотворення сценічного дизайну театралізованих концертів під час воєнного стану в Україні як транслятора соціально-політичних та патріотичних меседжів.

У висновку підсумовано, що семіотика у сценічному дизайні театралізованих концертів є важливим засобом художнього виразу, що бере активну участь у формуванні образу з художніми ознаками, підкреслює режисерський задум. Театралізовані постановки з використанням інноваційного семіотичного дизайну, доводить авторка, трансформують концерт у полікомпонентну комунікативну модель, що поєднує візуальні, музичні та смислові коди для поглиблення глядацького сприйняття.

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи. Наукові результати дисертації висвітлені у форматі наукових публікацій в Україні та за кордоном: основні положення та висновки дисертації висвітлено у 15 наукових працях. Серед яких: 1 стаття у науковому фаховому виданні України, 2 статті у періодичних наукових виданнях, включених до наукометричних баз Scopus та Web of Science Core Collection, 12 праць апробаційного характеру розміщено у

збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій. Всі публікації, відповідно до вимог пп. 8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, достатньою мірою розкривають основні наукові результати дисертації.

Недоліки, зауваження, дискусійні питання до дисертаційної роботи.

За результатами ознайомлення з дисертацією Д.Кучер доцільно сформулювати такі зауваження та коментарі:

1. У переліку джерел, в першому розділі, пункт 1.1, де авторка відзначає комплекс візуальних, мультимедійних та цифрових матеріалів, що репрезентують реалізацію знаковосимволічних структур у сценічному дизайні театралізованих концертів, на наш погляд, вартує надати правильне формулювання, аби виділити та підкреслити концертну складову. А саме: у систематизації за групами *масові фестивалі як простори символічної партиципації* (пункт 6), *благодійні концерти й антивоєнні акції* (пункт 7), *історичні реконструкції як джерела еволюції символів* (8), потрібно унаочнити концертну складову, адже фестиваль, антивоєнна акція та історична реконструкція належать до категорій подія/івент (фестиваль, акція) та видовище (історична реконструкція), що потребує в контексті даного дослідження відповідного формулювання для уточнення смислів.

2. У другому розділі, пункт 2.1. передумови формування семіотики у сценічному дизайні театралізованих концертів, світовий досвід ілюструють постановки Р.Вотерса, В.Гропіуса та Е.Піскатора (проект «тотального театру»), В.Кандінського («синтетичний театр»), О.Шлеммера («театр художника»), як зразки синтезу простору, форми, руху, пластики, світла, кольору, звуку в руслі ідеї конструктивно-просторової єдності людини та середовища. Чи не існувало у першій половині ХХ ст. подібних експериментів серед українських театральних діячів? Якщо так, назвіть приклади.

3. У Додатках вартувало би надати прізвища авторів дизайн-ідей та дизайн-рішень, а також виконавців, наприклад, дизайн-студії, які втілювали вибрані авторкою зразки проєктів.

Підкреслимо, що всловлені зауваження та побажання не зменшують переваг роботи Д.Ю.Кучер, що демонструє собою завершене, системне, обгрунтоване дослідження.

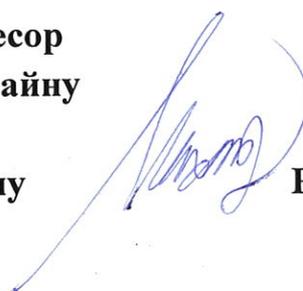
Загальний висновок.

Дисертаційне дослідження Д.Ю.Кучер «Семіотика у сценічному дизайні театралізованих концертів» є самостійною, завершеною роботою.

Сформульовані в тексті дисертації мета і визначені завдання реалізовані автором повною мірою на високому теоретичному рівні. Основні положення і висновки роботи є аргументованими, підтвердженими всім змістом дисертації та достовірними.

На підставі здійсненого аналізу можна стверджувати, що дисертаційне дослідження Д.Ю.Кучер «Семіотика у сценічному дизайні театралізованих концертів» відповідає спеціальності 022 Дизайн та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а його автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 «Дизайн».

**Доктор мистецтвознавства, професор
професор кафедри графічного дизайну
Київського національного
університету технологій та дизайну**

Рада МИХАЙЛОВА

Дієс Р. Михайлової
Зроблю
КАНЦ С.В.